

Μνήμων

Τόμ. 13 (1991)

François Dosse, L' histoire en miettes. Des «Annales» à la «nouvelle histoire», Παρίσι, La Découverte, 1987, 270 σ.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΚΚΑΣ

doi: [10.12681/mnimon.469](https://doi.org/10.12681/mnimon.469)

Βιβλιογραφική αναφορά:

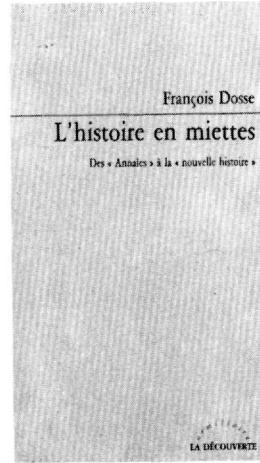
ΜΕΚΚΑΣ Κ. (1991). François Dosse, L' histoire en miettes. Des «Annales» à la «nouvelle histoire», Παρίσι, La Découverte, 1987, 270 σ. *Μνήμων*, 13, 387-388. <https://doi.org/10.12681/mnimon.469>

François Dosse, *L'histoire en miettes. Des «Annales» à la «nouvelle histoire»*, Παρίσι, La Découverte, 1987, 270 σ.

Πριν από μερικούς μήνες έκλεισαν εξήντα χρόνια από την ίδρυση του γαλλικού ιστορικού περιοδικού *Annales* (1929-1989)¹, που παρά τις διαφορετικές απόψεις των συνεργατών του εγκαινίασε μια νέα ιστορική σχολή. Μας δίνεται, λοιπόν, η ευκαιρία να παρουσιάσουμε ένα σχετικά πρόσφατο βιβλίο αναφερόμενο σ' αυτή την ιστορική σχολή: το βιβλίο του François Dosse, *L'histoire en miettes. Des «Annales» à la «nouvelle histoire»*, που εκδόθηκε στο Παρίσι το 1987. Βέβαια, βιβλία σχετικά με την γαλλική ιστοριογραφία υπάρχουν πολλά², αλλά το τελευταίο έχει την πρωτοτυπία να αντιπαραθέτει τις νέες ιδέες που έχουν επικρατήσει πρόσφατα στη σχολή των «Annales», με αυτές των ιδρυτών της σχολής, του Lucien Febvre και του Marc Bloch. Οφείλουμε, επίσης, να αναφέρουμε και το άρθρο του συγγραφέα του βιβλίου François Dosse στην εφημερίδα *Liberation* (28 Ιαν. 1988), με τον τίτλο «Les historiens sont tombés sur la tête» και τον υπότιτλο «Οι ιστορικοί της σχολής των “Annales” πρόδωσαν; Είχαν ενταφιάσει την ιστορία των μαχών. Την ανασταίνουν σήμερα. Φαινόμενο της ιδεολογίας των καιρών, αυτή η στροφή είναι μια οπισθοδρόμηση».

Το βιβλίο αρχίζει με την προϊστορία της σχολής των «Annales», τις επιδράσεις της από την γεωγραφική σχολή του Vidal de la Blanche, την κοινωνιολογική σχολή του E. Durkheim και τη σχολή της σύνθεσης του H. Berr. Παρουσιάζει την αντίθεσή της με την παραδοσιακή ιστορία της Γαλλίας, που εκπροσωπείται από τους Lavisse, Langlois και Seignobos. Παρουσιάζει, επίσης, τη στροφή της προς την οικονομική ιστορία, τονίζει ότι δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι η σχολή των «Annales» δημιουργείται σχεδόν ταυτόχρονα με τη μεγάλη κρίση στην Αμερική το 1929 και μετά την εφαρμογή της νέας οικονομικής πολιτικής (Ν.Ε.Π.) από τον Λένιν στη Σοβιετική Ένωση: στη δεκαετία 1920-1930, συνεχίζει, δεσπόζουν οι συζητήσεις που αναφέρονται στις μεγάλες οικονομικές αποφάσεις. Η σχολή των «Annales» έγινε μια σχολή που προώθησε την πειραματική εμπειρική επιστήμη, απαλλαγμένη από κάθε ιδεολογία, έγινε ένας κλάδος υπεράνω πάσης υποψίας και κάθε επίδρασης, λέει ο σύγχρονος ιστορικός και μέλος της σχολής Marc Ferro.

Αλλά ο ιστορικός και φιλόσοφος Michel de Certeau διατείνεται «ότι η ιστοριογραφία

1. Εφημερίδα *Le Monde*, 19 Ιαν. 1990. Αφιέρωμα στη σχολή των «Annales», σ. 22-23: «Les Annales soixantes ans après», με άρθρα του Thomas Ferenzi, της Natalie Zemon, του Carlo Ginzburg και του Aaron Gourevich.

2. Το περισσότερο γνωστό είναι το βιβλίο του J. Glenisson, *L'Historiographie Française Contemporaine*, Παρίσι, S.E.D.E.S., 1965.

παίρνει την μορφή από το σύστημα, μέσα στο οποίο γίνεται η επεξεργασία της». Ο Lucien Febvre, ένας από τους ιδρυτές της σχολής, το 1946 είχε υποστηρίξει: «εφόσον ο κόσμος αλλάζει, και η σχολή των "Annales" αλλάζει».

Το δεύτερο μέρος του βιβλίου αναφέρεται στην επικράτηση του μεγάλου ιστορικού Fernand Braudel, τα χρόνια του Braudel όπως τα ονομάζει. Γίνεται μια αναφορά στο έργο του, στην προσφορά του και στη γνωστή του αντιδικία με τους κοινωνιολόγους και τον ανθρωπολόγο C. Levi - Strauss.

Το τρίτο και τελευταίο μέρος αναφέρεται στις νέες τάσεις της σχολής. Τη σειριακή ιστορία και την ιστορία των νοοτροπιών. Παρατηρεί τέλος μια στροφή της προς την εθνική ιστορία της Γαλλίας. Πίσω από αυτή την επάνοδο του ασκητικού και ναρκισσιτικού βλέμματος στο χρονικό της Γαλλίας, υποστηρίζει ο F. Dosse, υπάρχει μια λογική που είναι χαρακτηριστική της σχολής των «Annales». Αυτή ήταν πάντα περίτεχνα προσαρμοσμένη στην χρονολογία των καιρών, μέχρι τις εντυπώσεις της μόδας. Επομένως, συνεχίζει, μετά την αμφισβήτηση, στις αρχές του 1980, της διδασκόμενης σειριακής ιστορίας, της αποδιαρθρωμένης γύρω από τα διαχρονικά θέματα, επανερχόμαστε στην παλαιά αφήγηση της ιστορίας της Γαλλίας. Προσθέσαμε μερικές νεοαποκτηθείσες βιογραφίες, αντί να προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε μια κριτική ιστορία.

Τελευταία, είδαμε το γέρο δάσκαλο Fernand Braudel, περισσότερο εξοικειωμένο με τους μεγάλους θαλασσινούς χώρους, να ρίχνεται στα ογδόντα του στην «Ταυτότητα της Γαλλίας».

Η εποχή μας, υποστηρίζει ο F. Dosse, είναι η εποχή της διάλυσης της σχολής των «Annales». Η ενότητα της σχολής κινδυνεύει από τις όλο και περισσότερο ενισχυόμενες φυγόκεντρες δυνάμεις. Μεταξύ της ανθρωπολογικής ιστορίας του Jacques Le Goff, της δημογραφικής του André Burguière, τις έρευνες τις αναφερόμενες στη γεύση του Jean Louis Frandrin, τον προφητισμό του Pierre Chaunu και της συλληπτικής Αρονικής Ιστορίας του F. Furet (Histoire conceptuelle aronienne), υπάρχει, πράγματι, κάτι περισσότερο από μια μικρή εννοιολογική διαφορά, και ο κίνδυνος της απώλειας μιας κοινής αναφοράς είναι μεγάλος.

Και ο F. Dosse καταλήγει λέγοντας, ότι η αναγέννηση και η πληρέστερη αποκατάσταση κάθε ιστορικού γεγονότος θα επιτευχθεί, όσο το δυνατό καλύτερα συνδεθεί με τις δομές που το κατέστησαν δυνατό.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΚΚΑΣ